СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 279. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 1. грудня, 1924.

VOL. XXXII. No. 279. Jersey City, N. J., Monday, December 1, 1924. THREE CENTS

Республиканський заряд викидає поступовців зі заряду.

[illegible] 28. падолиста. — Республиканські сенатори [illegible], Ернста й Спенсера вже почали остру [illegible] поступовців, як Ла Фолета, Леда, Фрейзіера [illegible] вперед з партійної ради.

[illegible] не має за собою всіх републиканців [illegible] вважає сей поступок глупотою.

[illegible] ПРО РОЗМІРИ БЕЗПРАВНОЇ ІМІҐРАЦІЇ.

[illegible]ЕС, Арґентина, 28. падолиста. — Підчас сво[illegible] американськім Клюбі говорив американський міністе[illegible] Джеймс Дейвис, що за послідний рік до Злучених Держав прибуло безправно коло 850,000 осіб.

Вони дісталися через границю з Мексику та Канади.

МІНІСТЕР СУДУ ПРО ПОЗИВАННЄ ҐАЗЕТ.

ВАШИНГТОН, 28. падолиста. — Міністер судівництва Стовн, пояснює, на що він пізвав три великі американські ґазети за поданнє новинок про великі податкові оплати. Стовн каже, що йому ходить лишень о те, щоби суд ствердив, чи закон дозваляє ґазетам подавати, кілько хто податку заплатив, чи не дозваляє.

ХОЧУТЬ ВОЗИТИ ПОЧТУ ДО ЕВРОПИ ВОЗДУХОМ.

ВАШИНГТОН, 28. падолиста. — Почтові урядники виробили вже пляни й кошторнси воздушного перевозу почти межи Америкою й Европою.

Однак почтовий уряд не буде предкладати конґресови ніяких домагань в сій справі, розуміючи, що уряд старається як найбільше заощадити на коштах свого удержання.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЗЛУКИ ПЕКАРЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Адвокатська спілка Марвина й Плезента внесла в імени публичного добра позов до суду проти наміреної злуки великого числа нюйорських пекарень в одно підприємство. Позовники кажуть, що така спілка буде мати пекарський монополь, буде нищити всіх незлучених з ними пекарів та буде встановляти собі самовільно такі ціни, які сама захоче.

ПРИЧИНИ ЗЕМЛЕТРУСУ.

САН ФРАНЦИСКО, 28. падолиста. — Капітан Сі, відомий федеральний астроном, подає до публичного відома висліди своїх розслідів над над потрясеннями землі.

Він каже, що головною причиною землетрусу є протіканнє води океанів до горячого нутра землі. Наслідком сього під скорупою землі витворюється маса пари, яка старається добути на поверхню зімлі і потрясає шкорупою.

КОРАБЕЛЬ ПРОСИТЬ „СПАСАТИ ЙОГО ДУШІ".

НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Прибережні стациї бездротного телеґрафу дістали нині коло 7. години вечером бездротну телеґраму від італійського парохода Кастель Перціяно, в котрій сей просить: „Спасайте наші душі".

Йому на допомогу поспішив великий пароход Беренґарія.

ВОЗЯТЬ ВИПЛАТУ НА КОРАБЕЛЬ ЛІТАКОМ.

МИНЕОЛА, Лонґ Айленд, 28. падолиста. — Підприємство Сполдинґ Констракшен Корпорейшен, яке будує кораблі, возить свою тижневу виплату своїм робітникам літаками. Ціллю сеї новини — уникнути бандитських нападів.

ВБИЙНИЦЯ БОЖЕВІЛЬНА.

ПЛЕЙНФІЛЬД, Ню Джерзі, 28. падолиста. — Покликані судом лікарі ствердили, що Марія Кузьмак, котра вчора забила свого працьодавця, покалічила тяжко його жену, а легко її дочку, є справді божевільною. Лікарі думають, що вона збожеволіла на релігійній основі.

Суд старається довідати, до якої церкви вона ходила. Родина її хазяїнів каже, що вона ходила до якоїсь православної церкви.

Похорони вбитого хазяїна відбудуться завтра. Його жена відай вийде. Рани дочки не є небезпечні.

ПРИГОДА МИСЛИВОЇ З ВОВКАМИ.

РАЙНЛЕНДЕР, Вискансин, 28. падолиста. — Пані Берис, жена одного богатого фармера з Іґел Ривера, мала немилу пригоду з вовками.

Вибралася вона на польовання. Забавившися на ньому до вечера, вона побачила себе нагло обскоченою цілою кічнею вовків. Тратячи память зі страху, вона стала втікати, куди очи несли. Вийшовши з ліса, вона попала на якусь доріжку і побігла нею, поки не стратила сили й не впала майже без памяти на землю. Хто знає,як булаб для неї скінчилася пригода, якби зовсім припадково не натрафилася була громадка мисливих. Вони прогнали вовків та забрали жінку домів. Тут вона пролежала кілька годин без памяти, не даючи знаків життя.

НЕМИЛА ПРИГОДА ВЕЛИКОГО СЕРБСЬКОГО РІЗЬБАРЯ.

НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — До Злучених Держав приїхав сими днями відомий на весь світ сербський різьбар Іван Местровіч, щоби зробити виставку своїх праць.

Перша виставка мала бути влаштована в Бруклинськім Музею. Підчас уставлювання різьб для сеї вистави, через неувагу уставляючих впала на камяну підлогу велика камянна різьба „Дівиця Косова" та розбилася.

По випадку показалося, що різьба є власностю сербського уряду, що різьбар випозичив її від уряду, що вона вартує коло 40,000 долярів та що вона в [illegible] випадку не була [illegible]

ПРОЦЕС ЗА ОБРАЗУ „СУХИХ" ПРИ ПОМОЧИ ОБРАЗА.

Ню Йорк, 28. падолиста. — Апеляційний суд сього стейту вирішив нині справу славної колись суперечки за образ маляра Кауфмана, котрий викпивав прихильників прогибіції.

Образ сей представляє з одного боку Ісуса Христа, як він переміняє воду на вино підчас весілля в Галилейськім Кані; Віллем Брейн, відомий демократичний політик, великий прихильник прогибіції, рівночасно виливає вино з великим обридженнєм на лиці; Андру Волстед, автор прогибіційного закона, сварится з Хрестом за його чудо; А Віллем Андерсон, головний провідник антисалюнової Ліґи, (який тепер відсиджує вязничу кару, за надуживанне фондів своєї орґанізації) приглядається цілій сцені з з Ісусом з великою погордою стоячи з капелюхом на голові в дверох комнати.

Сей образ був дуже обурив прихильників прогибіції. Вони домагалися усунення його з вистави, а відтак пізвали в суд маляра й директора вистави. Суд присяжних суддів справді засудив директора вистави. Сей подав відклик і тепер апеляційний суд станув по стороні директора. Суд каже, що образ не є неприличний, що змальовання прогібіційних провідників не має в собі нічого безправного.

В ЖОВТНІ ПРИБУЛО ДО КАНАДИ 417 ІМІҐРАНТІВ З АМЕРИКИ.

Протягом жовтня прибуло до Канади 417 іміґрантів з Америки. Вони привезли зі собою майна на вартість 315.0004 дол. Між іміґрантами було 14 Брітійців, 13 Канадійців, 340 Американців, 1 Француз, 22 Скандинавці, 27 ін. національностий. Що до заняття то було: 141 фармерів, 37 робітників, 17 домових слуг, 25 професіоналістів — Женщин і дітей було 166. — Усі іміґранти осілися: 224 в Альберті, 104 в Саскачевані, 54 в Манітобі; 11 в Онтеріо, 24 в Брітіш Колюмбії.

ВЕЛИКІ АРЕШТОВАННЯ НА УКРАЇНІ.

В Одесі переведено великі арештовання серед робітників мателюрґічних і комунальних транспортових підприємств. Усім арештованим загрожує засланнє в малонаселені північні краї. Причиною арештовань були чутки, що в Одесі підготовлюється страйк у підприємствах „держпромисловости.

Московська правда (ч. 248), повідомляє:

В Київі переведено великі арештовання в звязку з викриттям шпигунської орґанізації при польській опційній місії. Арештовано переважно Поляків і високих червоноармейських командантів. Цікаво між иншими зазначити, що та орґанізація поширювала на Україні відозву, в якій говорилось що для розвитку свого ринку, Польща мусить опанувати „Придніпрянську Русь" на чолі з Киевом, далі Крим і Кавказ.

ДОВГ КАНАДИ ЗМЕНШАЄСЯ

Протягом жовтня с. р. довг Канади зменшився більше як 9 міліонів долярів, дарма, що приходи в тім місяці зменшилися о яких сім міліонів долярів. Всього довгу Канада має тепер 2 біліони, 376 міліонів, 349 тисяч, 75 долярів.

ПЯТЬ МІСЯЦІВ ВЯЗНИЦІ І 600 ДОЛЯРІВ КАРИ.

З Реджайни, Саск. Канада, повідомляють, що м. Дучик, був асуджений місцевим судом на пять місяців вязниці і на заплаченнє 600 дол. кари за нелеґальне спродаванне горівки. Коли Дучик не заплатив 600 дол. він в заміну буде сидіти 60 днів у вязниці. Дучик відсидів вже сього літа два місяці у вязници за нелеґальне спродавання горівки, а його жінка за те саме заплатила вже 200 дол. кари.

ДУХОБОРИ ВІДЛОЖИЛИ ВИБІР ГОЛОВИ НА ПІЗНІЙШЕ.

Нелсон Б. К. — Духобори на мітинґу, який відбувся 6. с. м. в Бріліянт, рішили відложити вибір голови кольонії на шість тижнів.

М. Дж. Козаков заст. президента громади, буде сповняти уряд голови.

45.000 ІМІҐРАНТІВ ПРИБУЛО ДО КАНАДИ.

Протягом 9 місяців сього року прибуло до Західної Канади 45,219 іміґрантів. Між ними: було найбільше Анґлійців і Американців. Також поважне число іміґрантів прибуло з Нідерляндії, Угорщини та Чехословаччини.

МАЛЯРІЯ НА УКРАЇНІ.

Завідуючий епідемічним відділом УСРР „тов." Марзіев заявив у розмові із співробітником „Вісти", що сього року на Україні зареґістровано 700.000 малярійних занедужань.

А скільки лишилось випадків незареґістрованих?

НОЖЕМ В БІК.

Чотирнайцятьлітний Ів. Гречук зі Зубри за стрийською рогачкою посперечався з 17-літнім Михайлом Прушковським. Підчас суперечки добув Гречук ножа і пробив ним Прушковського, який згинув на місці. Молодого убійника відставлено до Львова.

КОЛИ ЛЮДИ НАЙБІЛЬШЕ ВМИРАЮТЬ?

В Анґлії найбільше людий вмирає в грудні, у Франції в січні., в Німеччині в Марті, в Голяндії в осени, в Чехословаччині, Югославії й Австрії на на весну.

ЗБІЖЕ ПІД СНІГОМ.

Я. Д. Присташ з Мондер пише до анґлійської часописи в Едмонті, що фармері в околиці Мондер, Альта в наслідок передвчасного снігу, не покінчили молотити збіжа, як також не приготовили паші для худоби. До молочення є ще 30 процент пшениці а 65 пр. вівса. Дві третих сього збіжа находиться на полю в купах. В насліок браку паші фармері випродують за безцін свою худобу. Деякі фармері не молотили збіжа зовсім і через те з поживою є цілком залежні від склепарів.

РОЗСТРІЛИ НА УКРАЇНІ

Миколаївський суд по довгих нарадах приняв вирок в справі вбивства „сількора" Малиновського. На розстріл засуджено 6 душ: Андрія Малиновського (брата забитого), Симановича, Веселовського, Папандопула, Тулюпу й міліціонера Стецуна. Першим трьом з огляду на їх „несвідомість", розстріл замінено вязницею на 7 літ. крім того трох обжалованих засуджено до вязниці на 3 роки.

Темрюкський суд на Кубані засудив на розстріл 4 робітників і 3 козаків за підготовку збройного повстання в Катеринославському відділі. Крім того 15 душ засуджено на вічне засланнє поза межі Кубані, причому вони мають відбути по 5 літ вязниці в нових місцях свого побуту.

ВІДГОМІН СЕНКЕВИЧІВСЬКОГО СВЯТА.

Дня 4. с. м. в кульоарах польського сойму побив посол Мендзінський посла Рабського за фейлетон про Сенкевича у „Визволеню".

В Судані збунтувався один відділ египетського війска.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — Із Судану повідомляють, що там збунтувалось 200 египетських жовнірів. Вони не хотіли покинути Судану; напали на анґлійський шпиталь; убили там трох докторів і забарикадувались.

Анґлійське війско їх острілює і вже впало серед збунтованих богато жертв.

Суданці помагають Анґлійцям в боротьбі проти збунтованих Египтян.

АНҐЛІЙЦІ ВЯЗНЯТЬ ЕГИПЕТСЬКИХ ЛІДЕРІВ.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — З Каїро, в Египті, повідомляють, що там анґлійська влада арештувала 15 провідників египетських націоналістів. Між ними є кількох послів і кількох провідників революційного студентства.

Анґлійська влада ще має увязнити біля 20 лідерів египетських націоналістів.

ЗМОВА НА ЖИТТЄ ЕЛЛЕНБІ.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — З Каїро повідомляють, що анґлійська влада викрила серед Египтян змову на життє британського комісаря ґенерала Елленбі.

ПЕРСІЯ В ОБОРОНІ ЕГИПТУ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 28. падолиста. — В кругах Ліґи Народів одержали вісти, що Персія хоче перед нею виступити в обороні Египту.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВІДПОВІДЬ.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — Російський большевицький уряд вже відповів на ноти британського правительства, в яких воно відкинуло анґлійсько-російський договір.

Большевики у відповіди кажуть, що жалують, що вони зробили все, що могли, для взаїмного порозуміння і не приймають одвічальности за розбиття.

ЩЕ РАЗ В ТЮРМІ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 28. падолиста. — Нині вернувся сюди провідник ірляндських републиканців Імон де Валера, котрий був в Олстері (в північній Ірляндії) цілий місяць у вязниці.

Він каже, що тяжко страждав у тюрмі, бо давали дуже погану страву, заборонили щонебудь читати кромі св. писма, і нікого до нього не пускали на відсіндини.

БУРЯ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 28. падолиста. — Нині счинилась велика буря на західному побережі і в середині Франції. Буря спричинила богато шкоди матеріяльної. Було теж кілька жертв в людях.

ВОРОЖИТЬ СОЦІЯЛІСТИЧНУ РЕВОЛЮЦІЮ.

ПАРИЖ, 28. падолиста. — Кардинал Дібуа пише в тутешній католицькій ґазеті Семен Реліжієз, що Франції грозить соціялістична революція.

Він взиває всіх католиків Франції до боротьби проти сеї революції.

ЖІНКА КИРИЛА РОМАНОВА ПРИЇЗДИТЬ ДО НЮ ЙОРКУ.

ПАРИЖ, 28. падолиста. — Кирило Володимирович Романов, котрий 31-го серпня с. р. проголосив себе царем Росії, хотів виїхати до Америки, щоб там придбати фонди на свою пропаґанду, одначе ані французький консуль ані американський не хотіли дати йому дозволу на виїзд.

З уваги на те він останеться у Франції, а виїде лише його жінка, яка хоче в Америці зібрати жертви на допомогу тутешній російській еміґрації.

Вона сюди приїхала з Кобурґа в Німеччині. На стациї її привитала російська кольонія як дійсну царицю.

Вона хоче до місяця вернутись до Франції і буде жити над морем, де має віллю на спілку з румунською королевою, яка є її сестрою. (Вони обі теж своячки анґлійського короля).

ВЕЛИКІ СНІГИ НА БАЛКАНІ.

ВІДЕНЬ, 28. падолиста. — З Балкану повідомляють, що Румунія, Югославія і Болгарія засипані снігом. Найбільший сніг в Румунії, який декуди засипав телеґрафічні стовпи.

ЗАБАГАЄТЬСЯ „АМБАСАД".

ВАРШАВА, 28. падолиста. — Польський уряд потвердив піднесенне польських посольств в Парижі і при Ватикані до ранґи „амбасад".

МІСТО ВМЕРЛО З КОМУНІЗМУ.

БЕРЛІН, 26. падолиста. — Очевидці, що були в Росії, оповідають, що столиця татарської републики в Росії, Казань, цілком завмерло наслідком большевицьких „реформ".

Казань се було перед російською революцією одно з найбогатших міст в Европі, тепер вигляда як цвинтар.

Всі фабрики стоять і гниють; склепи порожні і порозбивані; доми порозсипались у купи румовищ; улиці зруйновані і непроходимі. Вид нагадує біблійну Содому і Гомору.

Місто Казань лежить над Волгою; перед революцією мало чверть міліона населення і було відоме яко одно з промислових і торговельних осередків середущої Московщини.

НАЙСТРАШНІЙША РІЧ — БЕЗСИЛЬНІСТЬ НАЦІЇ.

БЕРЛІН, 26. падолиста. Німецький міністер закордонних справ др. Штреземан сказав сьогодня на виборчих зборах що по світовій війні Німеччина перестала бути світовою державою.

Вона стратила, казав він, силу, а безсильність страшнійша для нації аніж голоднеча.

Вкінці сказав він, що вчасі світової війни Німеччина занадто подзвонювала шаблею, коли другі держави ховали своє оружє від того гуманітарности.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Фін. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРИГАДКА НА ЧАСІ.

На конвенції Американської Федерації Праці, що недавно покінчилася в місті Ель Пасо, поставив один прихильник совєтської Росії резолюцію, щоби конвенція заявилася за признанням большевицького уряду в Москві американським урядом в Вашингтоні.

Резолюцію сю поперли межи инчим два представники англійських робітничих юній, які приїхали в гості на конвенцію американського зорганізованого робітництва.

Мимо сього резолюційна комісія конвенції резолюції про потребу признання совєтського уряду не признала, а конвенція відкинула її подавляючою більшостю голосів.

Сі факти не звернули в американській пресі більшої уваги. Не звернули вони тому, бо сьогорічна конвенція Американської Федерації Праці своїм рішенем свого становища в справі визнання совєтського уряду не змінила, бо вона стверджує лишень, що вона стоїть далі на тому самому становищи, на якому стояла від самого початку большевицького уряду. Як сім літ тому назад, так само й тепер, американське юнійне робітництво стоїть до большевицького уряду на ворожім становищи. Американське юнійне робітництво не признає комісарів у Москві за оборонців робітництва, але за його гнобителів, за новомодних цариків, які вживають машкар робітничого та селянського уряду для душення всякого свобідного прояву та всякої свобідної діяльности серед тогож робітництва й тогож селянства.

Не цікаве було становище американського зорганізованого робітництва американським ґазетам, але цікаве воно імігрантам, а головно імігрантам з України, на заманенє котрих большевики витрачують найбільше сили. Цікаве воно головно тому, що власне тепер в большевицьких американських ґазетах почалася на приказ з гори специяльна люта нагінка на українських свідомих людей, а в тій нагінці без упину повторяється наклепи, що мовляв свідомі українські люди й свідомі українські ґазети, які не признають московського панування над Україною, „ведуть скажену боротьбу проти совєтських республик та робітництва всіх країн світа".

Тому добре сталося, що американське юнійне робітництво через конвенцію союза своїх робітничих юній ще раз проголосило світові, що воно теж стоїть проти совєтських републик. Добре сталося, що американське робітництво пригадало московським аґентам, що хто бореться проти гнету комісарів над українським селянством і робітництвом, ще не бореться проти робітництва всіх країн світа, та що частенько ті власне, що так співають про робітничу зраду, самі своїми ділами найтяжче душать тих власне селян і робітників, яких вони так дуже на словах обороняють.

ПОСВЯЧЕННЯ ДОМУ РІДНОЇ ШКОЛИ В СТАНИСЛАВОВІ

Львівське Діло пише:

Дня 14-ого вересня с. р. обходило станиславівське Громадянство велике свято.

Діло будови Рідної Школи, почате при кінці 1922 р., доведено щасливо до кінця. Приватні школи УПТ., а в першій мірі народня семиклясова школа ім. М. Шашкевича, яка довгий час тинялася в комірному знайшли вкінці у своїй домівці.

Малі школярі можуть нині свобідно покричати й заспівати, бо звісно у своїй хаті „своя правда". Тай не лише діти тішаться своєю домівкою. В день посвячення, якого довершив в асисті численного духовенства епископ Хомишин, радіо старше громадянство, дивлячись на довершене діло і слухаючи святочних промов, з окрема промови дир. М. Галущинського. Отсих кілька звісток подаємо до прилюдного відома, щоби і ці многі добродії „Рідної Школи в краю, що докинули свою цеголку до будови школи, зрадіти, що домівка здвигнена жертвами загалу українського громадянства вже тулить у своїх стінах щасливу дітвору.

ЦУКОР З ЯВИ НА УКРАЇНІ

„Доброфльот дістав повідомлення, що з острова Яви вийшов до Одеси пароплав „Ммма Меркс", який привезе 7,000 тон цукру-піску.

Таку інформацію подають харківські „Вісти".

Отже Україна, яка постачала цукром Росію і богато чужих держав перед війною, докотилась тепер до того, що спроваджують до неї чужий цукор із острова Яви. Ся обставина се найкращий показчик того, в якому невідрадному становищі находиться під теперішню пору цукровий промисл України, обєднаний тепер у „тростах".

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА.

I.

Зближаються Різдвяні Свята. В культурних народів це головний торг на книжки. Раз тому, що вечорі найдовші, а по друге, що книжка це найкультурніщий різдвяний дарунок. Книжки купують не тільки родичі для дітий, ними обдаровують себе на ялинку знайомі і навіть тоді, коли жадного иншого дарунку не годиться давати, книжку та ще добру і гарну, подарувати можна, це не обида.

Так у культурних народів. І томуто в них перед Різдвом являється велика сила всіляких видань, нових творів, і давних добре відомих у нових виданнях. Ілюстровані тижневики та місячники видають великі й розкішні різдвяні числа, дарунок для своїх передплатників. В Швеції примірoм на Різдво являеться прегарна книжка, в котрій знайдете зразки цього, що найкращого, що дало шведське письменство й мистецтво, за останній рік. Культурна людина дбає, щоби на Різдво було не тільки що зїсти й випити, але й прочитати, щоб дати добру поживу не тільки для тіла, але й для духа, бо Різдво, це не свято жолудка, але серця і духа.

Книгарські вистави в Берліні перед Різдвом, це справжня розкіш для інтелігентного чоловіка.

Які гарні книжки, як чудово вони оправлені і з яким смаком, з яким почуттям артистичним поукладали їх книгарі з своїми вікнами! Прямо тягнуть чоловіка до себе. Як маєш, яку марку в кишені, то не можеш оборонитися від спокуси, щоб не зайти і не купити що. Вибір величезний. Того самого автора і той самий твір купиш у дешевім виданню за малі гроші і в дорогім за великі.

Коли ти бібліофіл, який збирає „рарішети", то дадуть тобі окремий нумерований примірник з ручно відтисканими ілюстраціями, власноручним підписом автора книжки (коли він живе) і маляра. Купують буквально всі, від найбіднійших до найбогатійших і навіть так зв. нові богачі, котрі ще може й не розсмакували в літературі, знають, що книжка це свідоцтво культури і тому в їх пишних віллях і палатах ви все знайдете хоч оден покій призначений на бібліотеку. Там у дорогих шафах стоять дорогі видання в оригінальних оправах. Чи читають їх чи ні, а якось частина грошний, що витрачено на палату, припала також на розвиток німецької літератури і німецького друкарства.

І коли тих книжок не читають теперішні їх властителі, то прочитають їх діти. А книжки є готові.

Томуто література і мистецтво культурних народів ростуть і розвиваються, а разом з ними розвиваються і поступають в культурі і народи. Одно з другим тісно звязане і народ котрий бажає поступу, а не дбає про розвиток своєї літератури, науки й письменства бажає неможливого! А поневолений народ, котрий, як би то рветься до самостійности, не дбаючи про культурні основи самостійного життя, будує замки на леду, те свою історію на піску. Зорветься буря повіє вітер і його слова щезнуть і розвіються, як мрія.

І ми чекаємо, але час не чекає. Він йде скоро. Народи поступають вперед, ми остаємось з заду. Чи доженемо їх, не лиш Німців, Англичан і Французів, але Литву, Лотву і Татар? Скрізь, скрізь видавниче діло краще поставлене ніж у нас і в Европі нема такої другої нації, щоб 8.000.000 народу мало оден дневник. Це мають тільки Українці під Польщею, — „Діло" у Львові. І гадаєте, що може той дневник, який заспокоює політичні, економічні, соціяльні культурні і всякі другі потреби 8 міліонів душ і 8 міліонів мозгів виходить у велітенських розмірах три рази в день, з ріжними додатками, й додатками додатків, має свої власні депеші, своїх кореспондентів по цілим світі, цілий штаб співробітників і цілу армію кольпортерів та продавців? „Ми малим сити". З нас досить чотири, або вісім сторінок, і то раз на день, досить кількох людий, що за марну платню лешають у редакції свій журналістичний хист, свою молодість, свої сили і гинуть передчасно на сухоти, котрі звичайно бувають наслідком сухіт кишень, або спасаються бігством на якесь инше поле праці, бо з української літератури й журналістики жити годі!

А чому воно так? Відповідь проста: Який пан, такий крам, яка суспільність така й його преса, така література мистецтво, наука, і загалом такі його культурні надбання.

Щоби щось було мусить бути підстава. З нічого щось не зробиш. Щоби була преса мусять бути передплатники, щоби була література, мусять бути читачі, мусить же хтось купувати книжки. А хто їх у нас купує? Десь якийсь ученик і оден священник на сто. Спитайте кілько видань Стефаникової „Дороги" появилося дотепер. Гадаєте може 200 300, коли не більше? Здається мені —2! і то щось по тисяч примірників кожде. А цеж книжка якій подібної не знайдете у цілій світовій літературі! А між ними переложено оповідання Марка Вовчка „Маруся" на Французьку мову і протягом двох літ появилося 34 видань! Про українське видання мало хто знає, а французький переклад нагороджений академією наук і вчислений у спис шкільної французької лектури, так, що його друкують також у Німеччині для шкіл. До тепер нашої „Марусі" появилося по французьки видань кількасот, вона належить до найбільш почетних книжок у світі. А наші люди кажуть: нема гарних українських книжок, тай тому і покупів на українську книжку нема. Неправда. Наша література невелика, але в ній є чимало дуже гарних творів. І дивна річ. У нас їх або ганять, або мовчанкою збувають, або здвигають раменами і говорять: „от таке собі!" А як переложити те, „от таке собі" на чужі мови, то чужинців подобається і вони хвалять. (Знаю це з власного досвіду). Наша критика не вміє розбудити потрібного інтересу до своєї літератури; до письменників ставляться без належної уваги, або надто хвалять, або за строго осуджують, деколи й непотрібно висмівають, що рішучо не впливає заохочуючо на читачів. А в нас найголовніша річ придбати читачів. Не буде їх то не буде й розцвіту літератури, бо годі друкувати книжки, коли їх не купують. Кождий інтерес мусить рентуватися. Видавничий також. Це бачимо на наших видавництвах, от хочби на „Українському Слові". Виступило з великим розгоном, видало богато книжок, деякі навіть дуже гарно, між ними богато безперечно цінних і потрібних. Але величезний вклад гроша не приносив відсотків, про зворот капіталу не було що й говорити і тому „Українське Слово" впало; упадок був неминучий, бо книжок наші люди не купують. Не паде тільки таке видавництво, котре мало друкує, друкує тільки книжки, на які є хвилевий попит, ось, як календарі, співанники, тощо, алеж таке видавництво не може посунути вперед нашої літературної справи.

II.

Скаже хтось: розписався, а в нас є важніщі справи, ніж література. І дійсно в нас є богато важних справ, але котра найважнійша того ніхто сказати не може. Не перечу, що хвилево є якісь більш пекучі питання, але українська книжка, це питання основне, від котрого залежить наша будучність. Книжка виховає народ, зробить його свідомим своїх прав, своїх політичних і суспільних бажань, підготує його до дальшої нової боротьби а волю й незалежність. Особливо тепер, коли наша школа в ярмі, книжка мусить заступати до якоїсь пори і школу. На неї тепер паде велике завдання і пора вже, крайна пора зрозуміти це нашій суспільности. Книжка, це: автори, видавці і читачі. Автори є а видавці найдуться, але що лиш тоді буде, як буде достаточно читачів.

Доки нема достаточного числа читачів доти й видавництво та книгарське діло на Україні буде стояти так, як воно до тепер стоїть, — погано. Всі українські книгарні змістивби в одну якусь більшу німецьку книгарню, а всі друкарні вкупі не можуть рівнатися з одною такою друкарнею, як Шпамера, або Редер; де працюють тисячі машин. Це неправдоподібно але правдиво і — страшно!

І не гадайте собі що те культурне занедбание це наше чисто сатне діло, яке не випливає на наше політичні питання. Ого! **З тих наших недомагань ворогі наші кують збрую проти нас.** При кождій нагоді підходять зі статистикою у руках. А статистика, це страшна річ. Вона цифрами говорить, що в нас меньше дневників ніж у Татар, меньше книжок ніж у Лотишів і так дальше, і т. д. значиться, що ми ще й недорослі до самостійности і не даємо ніякої ґваранції, що моглиб культурно управляти хочби якоюсь частиною нашої теріторії.

Не кажу, що воно слушно, але на жаль, так воно є. Неслушно тому, бо будьмо ми панами в своїй хаті, то й наша культура підніметься. Але поки ними не є — мусимо її підносити навіть понад наші сили. Скаже хтось: „ми бідні, нас не стати на книжку". Що ми бідні, це правда, але не так то вже й бідні, щоб не могти купити своєї книжки. Є нас під Польщею 8 міліонів Українців, колиб кождий видавав річно лиш одного злотого (20 центів) на книжки й ґазети, то булоб 8 міліонів злотих сума за яку можнаби вже таки щось людям у руки дати. Так само возьмім, що в Америці є 500.000 Українців і кождий у рік на книжки видає доляра, це робилоби пів міліона долярів, гріш з якого вже моглаби жити наша книжка.

Не в біді наша біда, а в тім що ми не зорганізовані й байдужі, що ми вміємо богато говорити й нарікати, а не вміємо розвинути потрібної аґітації там де треба.

Цей закид у першу чергу стрічає у першу чергу нашу інтелігенцію. І вона бідна це правда. Але і в тій біді живе, коли не так, як люди, то все таки по при людях. Носять „шпіцаки" є „шпіцаки" прийде мода на шовкові панчохи, то звідкись і ті шовкові панчохи візьмуться і з голови „бубікопф" зроблять а на книжку „злотого" нема. А тимчасом можнаби і в звичайних черевиках і навіть в поцерованих панчохах походити й дечого ще собі відмовити, а хоч кілька книжок у рік купити. Тут велике завдання паде на наших студентів. Най вони спробують більше про літературу й мистецтво балакати, то батьки будуть приневолені своїм донькам книжки купувати. А будуть більше книжок купувати, то й книжки будуть дешевші, бо відома річ, що при одній тисячці накладу книжки дешево продавати годі.

Наших письменників уміють ганити критикувати, деколи хвалять і жалують, але звичайно щойно по смерти, але ніхто не подумає, як вони мають жити, коли нема видавців на їх твори, а як то й видасть, то або не платить гонорару, або платить смішно мало, так, що в культурних народів за коректу більше дають, — і якже тут може бути мова про якусь літературу?

Богато нам дечого треба, але в першу чергу треба нам більше читачів, читачів, Дорогі Земляки, читачів!!!

Богдан Лепкий.

З ПРОСВІТИ У ЛЬВОВІ.

До Хвальної Редакції Свободи в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Т-во „Просвіта" у Львові, яке взяло у свої руки керму цілого просвітного життя нашої країни і свідоме своїх завдань під сьогоднішню пору, потребує до їх виконання великих матеріяльних засобів. Всежтаки не відкликається ні в Старому Краю ні в Америці до жертвенности нашого громадянства, бо під сим оглядом має перше місце і право „Рідна Школа", а далі інваліди та другі гуманітарні інституції.

Цілу свою роботу „Просвіта" оперла виключно на доходах з розпродажі своїх видань і членських вкладок. Та, на жаль, в сьому напрямі богато є ще до бажання, особливо щодо масового членства. Досі зголосилось уже **близько 600 членів з Америки**, та Головний Видїл має надію, що при добрій волі й допомозі Хвальної Редакції буде можна в Америці приєднати ще з 10 раз стільки членів.

Тому звертаємось до Хвальної Редакції з просьбою порушити со справу в найблизшому числі Вашої цінної часописі. При сій нагоді висилаємо 1,050 примірників брошури „**Прихильники Т-ва „Просвіта"**" та просимо поширити її поміж своїми передплатниками та відомими Вам організаціями. Ми певні, що по поширенню сеї брошури акція приєднування членів в Америці для Т-ва „Просвіта" прибере ширші розміри і таким чином дасть „Просвіті" змогу розвинути як найінтензивнійшу освітну діяльність.

В надії, що Хвальна Редакція радо пійде на зустріч нашій просьбі, згори дякуємо за всякі труди у сій справі.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:

М. Галущинський, голова
С. Магаляс, заст. секр.
(Печать).

ВІДКОЛИ ПЮТЬ КАКАО?

Чай Китайці вже пили 3.000 літ перед Христом. Каву Абісинці в Африці пили вже тому 600 літ. А какао в Европі почали пити скорше, як чай і каву. Какао привезено з Америки 1524 р. вже рівно тому 400 літ. Коли Колюмб відкрив Америку, бачив, що там пили какао. В Мексику какао мало вартість гроша. Платили там, як у нас платять золотими чи иншими грішми. Тамошний король Монтезума пов богато какао і по 50 горнятк на день. як за великі були ці горнятка, не знати, але знаємо що той король Монтезума був великий пяниця. Еспанці, Англійці і Французи перші в Европі почали пити какао, а від них навчилися цього й инші народи. За цих 400 літ какао дуже поширилося. Всюди пють його все більше. Тому 25 літ пили його на цілому світі річно один міліон метричних сотнарів, а сьогодня вже пють річно чотири міліони метричних сотнарів.

ДО НАШОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Послідними літами понесла Україна великі жертви, у людях в першій мірі. Не стало богато високоцінних людий, які життє віддали на добро і славу своєї батьківщини.

На нашому музичному полі не стало композиторів Миколи Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича і Степового.

Хоч і живуть Вони у памяти громадянства, то всетаки треба видимого їнаку нашої памяти високозаслужених культурних працьовників.

Товариство (музичне) ім. М. Леонтовича у Києві в першу чергу приступило до збирання пожертв на будову памятника М. Лисенка і закликає усе наше громадянство викон[illegible] бовязок.

Щоб не було [illegible] тим, хто [illegible] шої муз[illegible] ба симво[illegible] Збудован[illegible] гилі найсл[illegible] музика се сп[illegible] країни.

Пожертви ві[illegible]дресу: Муз тов. ім. [illegible]ича у Києві, ул. В. Раковського ч. 75, Рад. Україна. (Kiev 75 Rakovsky St., Ukraine, Europe).

Імена жертводавців оголошує Муз. Тов. ім. Леонтовича у свойому музичному журналі.

М. Гайворонський.

Ню Йорк, Н. И., 22. падолиста, 1924.

ПОДЯКА.

В неділю, дня 23. падолиста с. р., відбувся в Перт Амбою, Н. Дж., духовний концерт з нагоди 300-літної річниці мученичої смерти св. Йосафата. На сей концерт зволили прибути Їх Преосвященство Кир Константин, щоби своєю присутністю звеличити се свято. Крім Владики були на сім концерті слідуючі Вп. Отці Духовні: П. Понятишин, Н. Підгорецький, В. Сполітакевич, А. Павляк, В. Лотович, І. Захарко, В. Зацерковний, Л. Вань, П. Куштан, Е. Волкай, І. Парскута, В. Ковалїцкий, А. Пап, словацький свящ. В. Шпілер і два мадярські Кіш і Негі.

Зі свіцьких людей прибули майже всі визначнійші громадяни з Джерзи Сити, Нюарку, Елізабет, Картерет і инших околичних місцевостий.

Місцевий мішаний хор були ласкаві скріпити своїми найліпшими голосами отсі панове Учителі: А. Ґела з Джерзи Сити 2 тенори і 3 баси, Т. Каськів з Нюарку 3 баси, С. Ґрабар з Елізабет 2 тенори, Н. Демків з Картерет 3 тенори 1 бас.

На сім місци почуваємося до милого обовязку в імени нашої парохії зложити сердечну подяку Їх Преосвященству Кир Константинови за ласкаву присутність в нашім торжестві, Всесв. о. Понятишинови за знаменито оброблений відчит про св. Йосафата, п. М. Зазулякови за прекрасно відспівані барітонові соля — і всім Вп. Отцям Духовним і всім присутним Гостям.

Зокрема дякуємо всім околичним панам Учителям і їх Співакам за участь в концерті.

ЗА КОМІТЕТ УКР. ПАРОХІЇ В ПЕРТ АМБОЮ:

о. Чаплинський, душпастир
П. Щуцький, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Сліквіл, Па. В нашому місті сталась велика несподіванка. Тут в нас істнує Бр. св. Івана Хр., від. 126 У. Н. Союза, до котрого належав через довший час брат Василь Кафрич родом з села Головецько вижне, Галичина. Дня 17-го сього місяця Дмитро Мельник, також член того самого відділу, відїхав до Бутлер, Па., за роботою і забавило йому 3 дни заки вернув назад до дому. В тім часі Кафрич відїхав з Мельниковою і з 5 діточками, найстарша дівчина мала 9 літ, а найменьший хлопець 7 місяців, і пропали без сліду по днесь день. — Б.

Ню Кестел, Па. У нас сталася нещаслива пригода. Оден хлопець літ 15, вже майже помін для батька, бавлячися з другими хлопцями, поліз на дерево за птахами. На дереві нещасливо натрафив на електричний дріт і зістав забитий на місци. Батьки і матери, впишіть своїх дітий до У. Н. Союза, бо ось Вам примір, як легко можна стратити життє чи старому чи молодому!

Трентон, Н. Дж. З неділі на понеділок дня 24. цего місяця відбулася в нас слідуюча подія: Двох польских ксьондзів, Зелінський і Рибацкий, з костела св. Ядвіги в Трентон, по Службі Божій вибрались автомобілем до Ню Бронсвік до тамошного польського ксьондза у відвідини. В 11. г. вертали домів. Сотрудник Рибацкий шоферуючи гнав цілою силою пари і вїзджаючи до Трентон наїхав на тягаровий 5-тоновий автомобіль. Зударєнне було так сильне, що ксьондза Зелінського викинуло з авта на дорогу, де по десятьох минутах помер, Рибацкому поздирало шкіру з ніга то побило голову. Його забрано до шпиталю умираючого. Доктори твердять, що смерть не минуча. Зі згляду на те, що в Трентон мешкає єпископ Велш яко голова цего костела, Поляки, ратуючи свій гонор, подали до місцевої газети, що оба ксьондзи їздили до Ню Бронсвік в справі релігійній.

На днях я звидів стейтову вязницю і переглядаючи келії вязнів, я завважав, що там подавляюча більшість це чорні Нігри та Індіяни. На мій запит сторожа вязниці, чому чорних так богато а білих так мало, я отримав відповідь слідуючого змісту: В нашій вязниці є три части чорних, а одна часть білих. Аналізувати можна в той спосіб, що чорні прийшли сюда переважно за авантури, спричинені алкоголем - муншайном, бо чорний випе оден келишок муншайну, а за три пяний; їх голова за слаба до цего, в той час як білий випе пять і заховуєся спокійно. Дуже богато з вязниці відсилається до дому варіятів; це суть налогові пяниці. З муншайну та вуд-алькоголю вислано трох Мадярів, двох Поляків, чотирох Москалів, пятьох Румунів, і більшу часть Ірляндців. Я терп зі страху, чи не вимовить Україна як спільника до цеї категорії людий, однак не сказав. Звидів я електричне крісло, це страх; кілько згинуло на нім людий, сторож не міг сказати, бо казав, треба йти на офіс спитати. — Г.

КНЯЖИЙ КАБАРЕТ.

Один паризький кабарет на Монтмартр завдячує велику скількість гостей помислови власника. Деректор кабарету заангажував богато російських князів, котрі в біді мусять самі працювати на себе. Бере там тепер участь яких шістьдесять російських аристократів. Виступають, як співаки, жонглери, танцюристи і т. д.. Невигідно для князів хиба це, що не одержують княізівських гонорів, бо мало котрий дістає більше, як 60 франків денно.

КАМПАНІЙНА ПЕРЕПИСКА.

Секретар відділу 191. Маю честь запитати: 1. — Чи можна приймати такого кандидата, котрий нехоче вступати до Братства тільки до У. Н. Союза і 2 — чи довнолітний син батька, котрий є членом і оплачує свободу, мусівби також за Свободу платити?

Відповідь: Найліпше коли в відділі є всі члени з однаковими правами і обовязками. Статут каже, що приймаючи члена до Т-ва, яке є відділом, муситься його рівночасно приймити й до У. Н. Союза, але не каже, чи приймамаючи до У. Н. Союза муситься приймати і до Братства. Виходилоб з того, що нашим обовязком є глядіти аби відділи, приймаючи членів до братства, приймали їх рівночасно до У. Н. Союза, а невтручатися до того коли відділ когось пюиймає тільки на обезпеченне в У. Н. Союзі, а до привілеїв в Братстві ні. Найбільший відділ У. Н. Союза в Шамокін немає жадних інших членів тільки самі союзові. В мішаних відділах є звичайно більше членів союзових як братських, бо такі відділи звичайно не дають жадних привілеїв для жінок, котрі належуть до відділу тільки на се, аби бути обезпеченими в У. Н. Союзі. Та на наше нещастя є богато відділів і таких, в котрих є більше братчиків як союзовців. Такі відділи істнують нелеґально. Їх толеруеся в надії, що з часом всі їх члени станут членами У. Н. Союза. Таких відділів позаводилось найбільше по великих містах. Вони не опираються на організації ані організація на них. Така анормалія перешкоджає їх розвиткови а в організацію вводить дисорганізацію ріжних братчиків або товаришів, гол. канцелярія сьому перешкодити не може, бо знає о приняттю тих, котрих аплікації з відділів отримує. Немало є відділів в яких більше ріжних братчиків і ріжних членів гонорових і негонорових як союзових і такі відділи правляться не по статутам організації але своїх власних часто противорічних. Певна річ, що коли то не є члени Союзові, хоч при ньому так блисько, то се не прихильники, але дуже часто вороги організації. В таких відділах союзові організаційні справи недоцінюються, легковажиться а не рідко й допчеся. Такі відділи не мають будучности, не можуть розвиватися. У них є вічно ріжні тертя і негодовання одні на других, а довголітна практика доказує, що раз заведений такий безпорядок в відділі недасться ніколи полагодити. Дуже часто помиляються ті, що приймають членів вперед до братства в надії, що вони опісля приступлять і до Союза, бо раз зломавши статут, не можуть відтак на нім опиратися. Принявши так одного, мусять приймати і більше. До яких абсурдів в таких відділах доходить хай послужить такий примір: Раз до такого відділу гол. канцелярія вислала упімненне остерігаюче, що з браку приписаного статутом числа членів відділ той буде розвязаний. Відповідь на се прийшла така: Неважтеся нас розвязувати, нас в відділі є 65 членів, з того 5-ох обезпечених в У. Н. Союзі, 2 в Провидіню а оден в новім Союзі, всі решта належуть тільки до братства, яке має свій статут і чартер і Вашого розвязання не боїться. Файно виглядавби наш Союз, якиб з самих таких відділів складався. Себ не була організація. Для того щиро Вам радимо, так для Вашого власного добра як і добра цілої організації, такого безладдя в себе незаводити і коли приймаете кого то приймайте рівночасно до У. Н. Союза і до Братства.

Що до другої точки, то відповідь на таке питанне вже в переписці була, а саме, що від обовязкового плачення за Свободу звільнені є тільки жінки-членицї, котрих мужі є також членами У. Н. Союза.

Шіпка С. Нюарк, Н. Дж. Ви прислали лист а в нім адреси намірених кандидатів, але неподали до котрого відділу Ви хочете тих кандидатів приєднати. В нюарку є наших 5 відділів.

Зробіть то ще раз, але на відповідній до того посткарті виповнивши її точно.

Урядники від. 69. Ви надіслали аплікацію нового кандидата Якова Лопушняка. До аплікації Ви долучили так як треба, ювилейний тикет, але на тім дикеті Ви забули назначити, хто зорганізував нового члена, кому кредит за се належиться. З письма і підписів не можна того догадатися, бо виглядає, що цілу аплікацію виписала і підписала одна і та сама рука. Тож даємо кредити на перше назвиско з черги, та єсли помиляємося, то се не наша вина.

Войтович Павло, Гамтрамк, Міч. Надіслані Вами адреси намірених кандидатів ми використали і радимо їм приступити до одного з гамтрамських наших відділів, позаяк відділ в Брукліні, Н. Й., якого Ви є поки-що членом, неможе приймати нових членів небачучи їх. Та й для Вас, єсли наміряєте оставати в Гамтрамк, на стало, булоб пораднійше перенестися до котрогось з тамошних наших відділів.

Членам від. 204 в Сейнт Мічел, Па. З приводу втрати всіх книг і записків відділових через огонь, не треба членам розходитись. Союз не згорів і згоріти неможе. На місце спалених вишлеся нові книги і відділ дальше буде істнувати під тим самим числом. Просимо голоситись до секретаря і зложити залеглі місячні вкладки.

ДОПИСІ.

МАРОКО АФРИКА.

Просить о поміч.

Український скиталець, який служить у французькому війску, в Мароко, просить щирих людий, щоби післали йому якихнебудь українських книжок та часописів, або бодай щоб написали пару слів на переписній картогці. Він почуває себе дуже самітним, поміж самими чужинцями, далеко від рідного краю, у африканських горах.

Він обіцюе відписати кожному на всі запити, про що хто буде цікавий довідатися.

Він банує за рідним словом і своїми людьми.

Його адреса: Mr. Lucas Gromovoi, Mle 6212, 3 Regt. 2/3 Etranger, 2 Bataillon, 5 Co. par Zaza, Marocco, Africa.

ПЛЕЙФІЛД, Н. ДЖ.

Збірка на боевий фонд.

Українські громадяни і громадянки нашої місцевости зійшлися 1-го падолиста на спільну вечерю в хаті гр. Музички. Вечера була влаштована членами тов. „Просвіта", яке існує заледви четвертий місяць. Прикладженнем зайнялись наші жінки. Тут треба зазначити, що вечера була, як то кажуть, чисто краева. Підчас веселої забави, яка случайно випала на славний для нас день, на день 1-го падолиста, не забуто про потреби нашого народу у старім краю.

Підчас вечері заняв слово недавно до нас прибувший учитель гр. Голодимир Білоруський. В коротких, але палких словах представив він зібраним цей славний день 1-го падолиста 1918 р. і геройські змагання нашого народу, в ціли освободженнязся з ярма віковічного ворога.

Опісля завізвав присутних до морального і матеріяльного піддержання цього руху, який веде до освободження нашої землі з рук наїзника. Просив він о зложене хочби малої жертви на боевий фонд.

Тепер наступила збірка на згаданий фонд. Жертви зложили в долярах: Олекса Ярема (старший) 3, Вас. Ярема 2,10, Михайло Вовчак 2, Волод. Білоруський 1, Хміль 1, Максим Ярема 1, Дацько 1, Семен Цап 1, Гулей Андрій 1, Роман Ярема 1, Савчак Мих. 1, Катерина Дорошева 1, Степан Дорош 1; Михайло Білецький 50 ц., Андрій Зачута 25 ц. Дрібними жертвами від дітий присутних з родичами зібрано $3.15. Разом зібрано підчас вечері $21.00.

Опісля зібрано ще від неприсутних на вечері Українців жертви на повисшу ціль. Зложили: Михайло Білий 1, Григорій Гуменюк 1, Володимир Колечко 1, Лука Базарницький 1, Полетовський Ізидор 1, Василь Костецький 1, Олекса Ярема (молодший) 1; Шарик Микола 50 ц. Разом $7.50. Всіх гроший зібрано в нас на боевий фонд $28.50 і сьогодня вислано до місця призначення.

При тій нагоді завзиваю усіх свідомих Українців, які не зложили ще своєї жертви, щоб сповнили свій обовязок і зложили жертву на згадану ціль на руки предсідателя тов. Просвіта Василя Яреми.

Тов. Просвіта існує допевра четвертий місяць, а має вже закуплені 2 льоти під будову народного дому. Бачимо отже, що в єдности і згоді можна доконати богато.

Присутний.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Відповідь мальчикови.

Вівторок, дня 4. падолиста, в ч. 127 „Народної Волі" находжу: „Духовна поміч У. Р. Союзови". Пише тую дописъ якийсь Я. П. і плаче, що в Палмертон ішлаби ліпше народна робота, якби не чорноризники і цуксфірери і друге такі, а притім наводить успіх У. Р. Союза від. 219 і їх організації. Хтоби думав, що їх незнати кілько є, а то усього ані двайцять нема. Щож ми скажемо члени У. Н. Союза, як нас єсть 80 членів дорослих, а в молодечім 60 членів. Показується добре, куди нарід іде і котру організацію ліпше любить. Далі наводить, що був якийсь баль і прийшло 30 дол., а на другім щось 36 дол., а в „Свободі" було оголошено про 10 долярів, висланих для інвалідів, а по решті гроший ні слиху ні диху.

Тепер я тобі, великий контрольоре чужої каси оттак відповім: Шкода, щось у Жида служив, а ніякої „політики" не навчився, хочби тої, що пильнуй свого носа а не чужого проса. Але щоб загал знав, то я даю до відома, що перший баль був призначений на дохід відділової каси, а про другий баль було оголошено, що дохід призначений на політичні цілі. Це було оголошено в церкві, щоб усі прибули, без ріжниці хто з якої організації. Відтак тілько вас не було, а гроші рахуєш. Далі пишеш, що колекту платиш, а галі не хотіли дати вам на мітинг. Тай всьо булоби добре, як би не попи. А нащо ти, сину, даєш колекту, як тобі є ворогами попи? Та яка то може бути церком без попа, чи як ти кажеш чорноризаа? Подумайте і розсудіть ви самі, дорогі читачі, чи він знає, що говорить. Протестує і тесаме підпомагає. Платить килекту, а церкви не хоче. Пише, що тут був піп і пообстригав овечки і поїхав кудлатіщих овець шукати. Як ти платив колекту, то і тебе обстриг як вівцю, чи не так? Ти, хлопче, сам не знаєш, що говориш. Видно, щось Лейбів служко. Колиж ти комунист, то будь комунистом, а не пхайся, не плати свою працю своему ворогови попови. А як платиш, то будь добрим членом церкви і цілого загалу, щоб не говорили про тебе, що сама ..... між дре і сама кричить.

Ігнатій Климишин,
чл. від. 369 У. Н. С.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на боевий фонд.

До Хвальної Редакції „Свободи".

Січ ім. Богд. Хмельницкого з Ню Йорку просить Хвальну Редакцію помістити в Вашім орґані імена слідуючих жертводавців, котрі зложили на боевий фонд:

Чайка Пар., Рокецкий Дмитро і Кобзетей по $5.00; Єресимен Ф., Кшука Т. і Каршат Я. по $2.00; Медвідь Н., Марчак В., Дубик П., Глаткий Н., Морський В., Расяк В., Марчак М., Паратклевич М., Бздїл Ст., Прудиус Т., Кмет, Ст., Козак Мих., Яворський П., Цюнюк Н., Салик В., Гуменюк М., Жуковський Т., Баран Л., Федун І., Хронула І., Мільман С., Шарпін, Молдавський Й., Зліб, пін, Н. Н., Малюк Гр., Чопий О., Крук Вол., Костирка А. Касюк В., Писко Гр., Яцишин Гр., Гаврилюк І., Ласивич Т., Бучка М., Тарас Я., Лотович В., Слободян Пов., Бурбуляк, Грегорий О., з Бруклина, Савіцький, Тихий Д. і Брочковський по $1.00; Прилуцька К., Яськевич Н., Будзяк Ю., Кур І., Бачун О., Фурик М., Бойко Д., Соловський Й., Молдавський Й., Захарко М., Вусатий, Горилик Дем., Стасюк М., Василенко Том., Жерелюк Петро, Кравчук Е., Галінська А., Кардаш Н., Сонвецький Й., Долінський, Заяць А., Юрків М., Мацюк О., Мицунко Т., Гринюк С. і Луговий В. по 50 цнт. Слідуючі з Вайтстон: Геретман Н. і Баран М. по $2; Брайн І., Кузьма Ст., Сопольвіч, Зайков І., Луць О., Салабай Г., Голошанкий і Бойко Р. по $1.00; Дзярський Н. 50 цнт. Нюйорські Січовики і Січовички: Народжний, Вівчарик і Придка по $5; Задорецький П. $2; Воробець М., Лопушинський, Третяк, Басляк, Драґінда, Вовк, Ярославський, Федорчук, Куцик, Фенчинський, Римар, Гаврилко, Петришин, Возняк, Кушнір, Дерек, Солтис, Качмарська, Чучман, Мазурчак, Медвідь, Кравчук, Дусановська, Дусановський, Коваль, Арнольд М., Козак, Барчак, Яцишин, Галичин, Шутак, Похмурський, Максимович, Дембіцький і Гриник по $1.00.

Драґінда, секр.

Ню Йорк, 9. XI., 1924.

Марія Родзевіч.

РУБАЧ.

В страшних лісах жив рубач. Чув, що ліси належать до якогось великого пана. Одначе не знав його, ані не бачив його ніколи. Чув, що ріка, яка несла дерево в світ, плине і несе його працю до якогось великого моря, але не мав часу до цього моря доїхати ані дійти — побачити його велич і силу. Чув, що з пнів, котрі стинає, будують великі будівлі, кораблі, гарну обстанову й різьби, але не бачили цього ніколи його очи.

Він лише пні стинав, обробляв колоди, коріння корчував, кровавим потом заливався, долоні каличив, барки напружував — і життя так згинував. А пуща, як стояла — так стояла. Стільки сліду вирубав у ній за життя, як слід мурашки у лісі.

А мав він сина-одинака.

Хлопець вдався жартібливий, цікавий, неспокійного духа. Слухав, що говорять люди, що сплавляли дерево, що купці кажуть, що мандрівні музиканти і крамарі розповідають, слухав навіть, що щебече перелетна пташина весною.

Буйні думи насіли на його душу. Не брався до батьківської роботи. Скрипку справив собі, пісень навчився. Вибирався в світ.

Старий рубач ні відмовляв його ні намовляв. Осміхався чудно, похитував головою, коли слухав хлопця, що його спокушав:

— Ходім відсіля, тату, у врожайні краї, до великого моря, до гарних міст і богатих людей. Почуємо співи й музику. Спина вам згорбилася рамена зімліли, на лиці в вас терпіння і піт борозди поорали, наче плуг у полі! Ходімо!

Старий хитав головою і рубав.

— Хто мене найняв, обіцяв заплатити. Треба чекати на рахунок!

— Люде кажуть, що нічого не дочекаєтеся. Хто вас найняв, уже зголосився би, колиб мав совість. Але він обманув вас, як дурня, і певно вже забув про вас. Робітники і купці й крамарі сміються з вас.

— Вони не знають мого господаря — а я знаю, що прийде. Пожди, як обчислюся, візьму заплату — тоді підемо.

І ждали. Хлопець строїв скрипку, старий рубав. Аж ось одної ночі — коли спали в своїй буді — почув хлопець, хтось стукає до дверей: Чи то сон — чи ява? Піднісся з постелі, але за третім стукотом батько встав, каганець засвітив і відсунув засуву.

До хати ввійшла жінка в темному вдовиному одінці, й з палицею як на прощу. Лице її було сумне й поважне.

А старий рубач, наче пізнав її, до ніг її припав і беріг сірої шати до уст підніс, цілював наче святощі.

В буді зробилася лагідна ясність, як літнього ранку. Жінка торкнулася рубачеви голови.

— Витай мені! — сказала.

На її голос серце хлопчини почало битись і душа рватися, щоби також віддати поклін, але якась сила держала його на постелі. Тому глядів лише і слухав.

— Ось я ваш слуга пані! — сказав рубач.

— Ти може думав, що я не прийду! — вона на це.

— Я ждав на тебе з вірою і робив, як ти веліла мені.

Глянула на його запрацьовані руки, на згорблену спину, на лице зморщене і сиву голову старця.

— Ти служив вірно, ось тобі заплата.

І добула з поли золотий обруч наче королівський вінець і вложила йому на голову. Потім сягла по його сокиру і дала йому в праву руку — але то не була сокира а скиптр ясній від самоцвітів, а потім узяла зі стола скибку чорного хліба і дала йому в ліву руку, а то не був хліб, а королівське яблуко.

Рубачева спина випростувалася, морщини зникли, руки вибіліли, а груба опанча перемінилася в багряницю. І повстав із стіни володар. І ось — чи стіни розступилися, чи якесь чудо — побачив хлопець, що батько сидить на могучому престолі, над урожайною країною володіє, над великим морем, над сильними кораблями, над народом веселим. А країна — то корчовина з їх пущі, а море це — то гирло їх ріки, а кораблі ці — з пнів, котрі рубав і обробляв, а на обстанові і різбах престола ще сліди його поту.

— Тату! — скрикнув — що з вас зробилося?

А розрадуваний, сильний батько каже:

— Ось це я собі, синочку, вирубав, цього дослужився.

— Тож то ви богаті тату, вже не будете працювати.

— Я щасливий сину.

— То й я з вами володітиму?

— Не знаю, сину, до кого згодишся на службу, хто буде твоїм паном.

Оглянувся хлопець, шукав цієї жінки.

— Коли вона обіцяє мені заплату, то згоджуся до неї — сказав.

Але жінка вже відійшла і батьківський престол почав віддалюватися. Хлопець остався сам у темряві.

— Чи то був сон — чи ява?

Рано, коли пробудився, сонце заглянуло до буди, на постелі батько лежав, загорнений в опанчу. Не вставав до роботи.

Зірвався хлопець, потряс батька за рамя. Рамя зісунулося безвладно. Рубач не жив. Руки в нього були чорні й грубі, тіло висохле. Був такий, як звичайно. Лише борозди на лиці вигладилися, лице розяснилось, гарне, ясне, таке як було тоді, як сидів на престолі.

— Тату! — викликнув хлопець розпучливо — а то ви королем зістали і ось смерть забрала вас. Проклята, проклята, не дала вам натішитися нагородою. А старий рубач осміхнувся.

Поховав його син на лісовій поляні, до останнього дня працював. І на могилу ходив сумний, не знав, що йому почати.

В буді вигас огонь і хліб сплеснів і сокира старого рубача ржавіла в куті. Син був як слуга без служби, як чоловік, що не знає дороги. Аж ось одного вечора, як вертав на ніч до буди, побачив через вікно полумінь огнища.

Війшов і вклонився низко. Серце билося в нього. Жінка у сірому одінні сиділа біля огню й витирала з іржі рубачеву сокиру.

— Слава Тобі, пані — прошептав хлопець несміливо.

— Як ся маєш, дитино! — відповіла. — Я вступила тут, щоби настановити нового слугу. Праця не повинна перепинятися, бо велика і ще на довгі літа. Місце це мусить бути зайняте, моє добро мушу віддати в нові руки. Чи хочеш по чесному батькові твому прийняти обовязок?

— А якуж, пані, даш нагороду і заплату?

— Дам тобі щастя й царювання.

— Так як батько дістав — і помер. Дай мені скорше, щоби я натішився.

— Натішишся! Яка праця, така заплата. Твій батько богато працював, богато зробив.

— Я більше зроблю — я тобі, пані, звалю весь той пустар.

— Дай тобі Боже!

— Адовго мені ждати заплати?

— Пришлю тобі щастя, а принесу царювання, коли будеш гідний цього. В словах моїх нема зради.

— То зістану в твоїй службі.

— Так ось тобі батьківська сокира і розпалене огнище. Чи любиш мене?

Встала, поклала руки на його голову й пригорнула його до грудий. А йому зробилося так мило, наче в неньки на лоні.

— Люблю тебе, пані, люблю! — простогнав із глибини душі.

— Люби, бо я вдова й сирота, й стільки щастя мого, з вашої любови й праці.

— Буду для вас, як для неньки працювати!

— А я тебе не забуду і стократь заплачу тобі!

Щераз пригорнула його до серця й відійшла.

А він і дня не ждав і скочив до роботи.

Гудів тепер у пущі, падали дерева сила молода була в рубачеві — робота йшла ласкаво.

Аж чудувалися сплавлюючі й купці, що один рубач вдіяти може. А він не чув змучення, дерева не числив, поза себе не оглядався.

— Звалю цілу пущу — врожайний край зроблю моїй пані. Що мені там, сили в мене є доволі.

Минув рік і другий і третій.

Пуща, як стояла, так стояла. Хлопець розрісся, як дуб був гарний і сильний, співом роботу збував.

Але пані не приходила з заплатою. Рубач дерево звалював і обробляв, аж заболіли його перший раз рамена, запекли мозолі й скалічення, запалися очі.

Пустився в дорогу, щоби перейти цю пущу, побачити її кінець.

Йшов і йшов, а кінця пущі не було. Тоді переконався, що не зрубав її і ледви малесенький слід вирубає в ній. І гіренько заплакав.

Стільки завзяття й сили зужив — і знаку нема.

По богато днях вернув до своєї буди. Сердитий був.

— Піду геть! — думав. — До ліпших панів, до лекшої роботи, де мене оцінять і похвалять, де не згину без слави і слиху — як рубач незнаний.

Але тепер знову жаль його зняв за літа, які перетерпів, за піт і біль цієї розпочатої праці. І сидів, не міг рішитися.

І так застав його мондрівний співець. — столітній старець, що з лірою ходяв по селах.

— Здоров був, рубаче вірний, згадує тебе вдячно пані твоя! — сказав.

А рубачеві з жалю й обезсилення забилося серце.

— Байки оповідаєте, дідусю, вона не памятає мене!

А старець ліру закрутив і став йому пісні співати про цю вдову, з старечих очей сльози падали.

І він також любив її.

І знову потім сокира вдаряла в пущі і падали дерева. Рубач не пійшов до ліпших панів.

Лише вже не мріяв, що цілу пущу вирубає, і вже не співав при роботі.

Життя людське скоро описати — поволи прожити. День за днем нанизується, як однакові коралики. Рубач їх не числив. Самі записувалися малими чертками на його лиці. З цих черт літа робили глибші знаки і тоді він чув їх. Чув, що ноги робляться тяжкі, що ваготіють рамена, що болять члени. А пуща як стояла, так стояла. Раз і другий недуга кинула його на постель, раз і другий верталася до нього филя розпуки. І ставав у роботі і глядів мрячно в чорну, безмежну пущу. А потім затискав уста здавлював бунт — і рубав, рубав — щораз сумнійший, щораз тихійший. Одначе в глибині душі все ще сподівався, що відвідає його пані і надгородить. Деколи вертав із сподіваннями до буди, що застане її при огнищі, що хоч добре слово скаже йому, коли не має чим платити. Бож він і доброго слова не чув, ані похвали ані заохоти. Сплавлюючі робітники насміхалися з нього що весни.

— Дурний рубач якоїсь нуждарки! — називали його.

А найбільше насміхався мудрий майстер, що сортував колоди і в травн збивав їх. То був розумний і вирахований чоловік. Навіть купці шанували його.

— Чи знаєш ти рубаче, для кого працюєш? Для лихварів, що окружили твою паню. Для них рубаєш дерево, для них корчуєш, для них мучишся. Вона вже давно збанкрутувала і заплати від неї не дістанеш. Її обітниці — пусті слова, її добра — обманство. Дивишся на мене наче бішений — ну, заперечи мені, скажи, що дала тобі?

А рубач мовчав, затиснув зуби. Не міг заперечити, але ненавидів цього чоловіка і душу перед ним замикав і думки свої ховав, щоби той розумний не оплював їх!

Зробився скритий і понурий. Вже нікого не питав про свою паню, ймення її не згадував.

Аж раз із трівогою запримітив, що на його корчовищах знову починає виростати ліс, гущавина землі, заглушувала непроходима знову вставала з землі, заглушувала видерту ріллю. Отже знову буде пуща, де він звалив її коштом усього життя, отже не буде сліду його мозольного труду. Надармо робив — ніщо не взяв і ніщо для своєї пані не зробив.

А він же мав звалити цілу пущу! Тоді почув, що він уже старий, слабий, змучений. Сів на батьківський могилі, думав про смерть. Ледви цього вечера заволікся до буди. Вже навіть сокира була йому за тяжка. Безсилля оволоділо його кости. А на другий день не встав із постелі — вже вся сила минулася.

Лежав самітний, огнище тліло. На дворі вітер грався з листям і товкся об шиби. Рубач заснув може — а може то була й дійсність.

Тихо відчинилися двері — і ввійшла його пані. Підвівся з постелі, припав до її колін:

— Ах, пані моя! Ти не забула мене! — простогнав.

— Я памятала про тебе всі дні життя твого.

— А я служив тобі, як сказав, але робота моя, наче мурашки й червячка — без сліду.

— Але з любови робив ти її.

— З любови, моя пані, з любови. Не зважав на людські язики і на заплату. Сокира затупилася, сила покинула мене — я ждав тебе в любови.

— Ось я прийшла — з нагородою. Підй за мною!

І вийшли. Але світ був якийсь инакший. Замісць пущі поля филювали золотим збіжжам, поміж ними стояли гарні хати, сміялися люде веселі, з церкви й міста, чути було радісні співи. Рубач глядів і йшов врадуваний за своєю панею. А хто стрінув його, здоровив і показував його иншим.

— Глянь! То той, що корчував. Тотой, що валив пні, слави не бажав і хвалу дістав. Глянь!

Душа в рубача росла й успокоювалася, як велике море.

— Відкіля вони знають мене, пані? — спитався.

— Я говорила їм про тебе! Ходиш тепер на обрахунок.

І знову були в буді на скраю ліса.

Догасало огнище і блищала в куті спрацьована сокира. Жінка добула з шат золотий обруч. Він глядів на неї несміливо й спитав:

— О пані! Царювання приносиш мені, а деж щастя, що обіцяла його мені? Я ціле життя віддав йому даремно.

— Ти вже на порозі. Зараз дістанеш його.

Рубач глянув у її задумане лице.

І вже все зрозумів. І був уже за порогом, бо став ясно, радісно осміхатися, жінка дала йому знак головою й сіла біля огнища...

Мусіла на другий день посадити на свому хазяйстві нового рубача.

Той виконав працю.

СПЕЦІЯЛІСТИ ДЛЯ МУЩИН

431 PENN AVE., 2. поверх фронт, PITTSBURGH, PA.

Зараз по першім лїченню в нашім офісі кождий мущина чуєсь ліпше, бо видить, що в нас є найновійша метода лїчення, а чемність обслуги переконує його, що вживаєтьєя все можливе, аби привернути його до здоровля. Лїчимо успішно за малим винагородженнем всі хронічні хороби мущин. Неотягайтесь. Приходіть сейчас. Ми говоримо по вашому.

ЗЛУЧЕНІ ДОКТОРИ СПІЦІЯЛІСТИ

431 PENN AVENUE, (2nd floor) PITTSBURGH, PA.

Офісові години: 9 до 12, 1 до 4, 6 до 8; неділі і свята: 10 до 1 год.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

	цнт.
Бунт ляльок, комедійка в 3-ох діях (18 осіб)	10
В чужім пірю, картина в 3-ох діях (10 осіб)	10
Дарунки русалок, фантазія в 2-ох діях (16 осіб)	10
Добрі діти, з життя амер. школярів в 3-ох діях (8 осіб)	15
Іменини Влодка, комедійка на 3 дії (8 осіб)	15
Коник стрибунець, сценічна гра в 1-ій дії (5 осіб)	10
Лісова казка, сценка на 1 дію (10 осіб)	10
Печери, сценка на 1 дію (8 осіб)	10
Соняшник, в 3-ох діях (9 осіб)	15
Сироти, в 1-ій дії (10 осіб)	10

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"

Сценки з червонних днів 1920 року в галицькому селі.
В сій штуці виступає 22 особи.
ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати до:
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Найновійші Книжки зі Старого Краю

† **До характеристики українських правих партій.** В. Андрієвський	10
† **В 60-і роковини смерти Шевченка**	10
† **Жах.** Збірка оповідань. Бандурист	10
† **Незабутні.** Нариси. Б. Лепкий	15
† **Памяти І. Франка.** Зібрав З. Кузеля	10
† **З минулого.** Т. І. В. Андрієвський	50
† **Українська літературна мова й правопис**	10
† **Енеїда.** Твори. Т. І., І. Котляревський	45
† **Наталка Полтавка і ин.** Твори. Т. ІІ., І. Котляревського	25
† **Славянський світ в його минулому й сучасному.** Д. Дорошенко 1.50, в гарній оправі в пів полотно з картою Славянщини	2.00
† **Споминн утікача.** В. Леонтович	30
† **Життя й відносини на Радянській Україні.** І. Герасимович	20
† **Під колесами історії.** Др. С. Томашівський	25
† **Марко Проклятий і ин.** Твори О. Стороженка	45
† **Кобзар.** Т. Шевченко	1.50
† **Повісти (Артист, Музика й ин.)** Т. Шевченко	90
† **Чорна Рада.** Твори. Т. І. П. Куліш	50
† **Поезії.** Твори. Т. ІІ. П. Куліш	50
† **Голод на Україні.** З 39 образками. І. Геравимович	50
† **Василько Ростиславич.** В. Бирчак	1.00
† **Кобза та кобзарі.** В. Ємець	35
† **Національне виховання.** Б. Клин	15
† **Україна.** Твори. Т. ІІІ. П. Куліш	30
† **Псалтир.** Твори. Т. IV. П. Куліш	50
† **Огляд національної території України.** Др. Ст. Рудницький	35
† **Каїн і Авель.** Драма. І. Орлов	30
† **Українська справа зі становища політичної географії.** Др. Ст. Рудницький	50
† **Словар української мови, повний, в двох томах кишенькового формату, Б. Грінченко, в оправі**	6.00
† **Російсько-український словар** в 1 томі в кишеневім форматі, Уманец ы Спілка, в оправі	3.00
† **Струни.** Антольоґія української поезії від найдавнійших до нинішних часів. Влаштував Б. Лепкий. 2 томи	2.75
† **Оповідання з Всесвітної Історії.** Ол. Барвінський, в двох частях	80
† **Основи Пластунства (скавтінг),** О. Яремченко	10
† **З минулого,** І. В. Андрієвський, в пол. оправі	1.50
† **Вибір Творів,** Яків Щоголів	25
† **Дорош, Гаркуша і инші оповідання,** Олекси Стороженка	45

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПІД ОСІНЬ І ЗИМУ.

ВЖЕ ПРИЙШЛА ОСІНЬ, А ЗА НЕЮ ПРИЙДЕ І ЗИМА.

В осени і в зимі українські товариства будуть уладжувати вистави ріжних штук, а приготовлятись вже зачнуть небаром. - Тому пишіть по найновійший цінник до Книгарні „Свободи".

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.

ЦІНА [illegible] ЦЕНТІВ

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби виникала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ борту в тихих українських або руських людий, близько (В. М. Т.) Собвею. Писати: **P. GONCHAR, 81 Grand Street, Box 228, Brooklyn, N. Y.** 278-79

ЖІНКА з одною дитиною, пошукую заняття при українській фамілії. Інтересуючіся прошу писати на адресу: **G. JANCHESON, 78 Road North, Jamaica, L. I., N. Y.** 179-80

Я МАГДА ТУРЧАК пошукую свою доньку Ксеньку Турчак, котра має перебувати в Ню Йорку. Прошу тебе донечко зголосися до мене. **MAGDA TURCZAK, 229 Fulton Street, Hudson, N. Y.** 278-79

НА ПРОДАЖ великий три-фамілійний дім зі штором і складом на збіже, дешево, властитель забитий, ґарадж, стайні і курники, бизнес добрий навіть і для двох, близько стації; готівки треба $6.500, решта на морґеч. Голоситися: **H. Levine, Jewett City, Conn.** 277-80

НА ПБОДАЖ 3-фамілійний дім зі сальоном. Ціна $6,500, готівки $2.500, решта на морґеч. Голоситись до властителя: **M. MICHALKOWSKY, 119 Essex St., Jersey City, N. J.** 279

ПОТРІБНО фахового бучера Українця, на котрого я міг би звіритись з бізнесом і грішми. Платня після умови. Голоситись сейчас на адресу: **475 Tonelle Avenue, cor. Manhattan Jersey City, N. J.,** або телефонувати Webster 4119 R. **Dmytro Warchol.** 273—

НА ПРОДАЖ бучерня і ґросерня, добрий інтерес, торг готівкою, рент $40, шість бльоків вколо нема другої бучерні, продам дешево, бо маю другий бизнес. Голоситися під ч. **300 Leg Penn Ave., Hilside, N. J.** 279-80

СТАЛИЙ і добрий заробок для мущин і женщин в кождій місцевости за кілька годин денної праці. Оферти висилати зараз до **D. Wrublewskij, 180 Ave. C., New York, N. Y.** Dpt. 18-B.

Українські Мельодії на **СКРИПКУ:** Коляди 80 ц. Андрейко — 100 пісень зі словами 1.50. Едельман — 40 пісень 75 ц. Школа на скрипку 1.25. Також маємо **РОЛЬКИ** і ноти на пяно. Коли потребуєте сейчас пишіть так: **Sichowy Bazar, 34 East 7th St., New York, N. Y.** 279-84

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:
UKRAINIAN BAZAAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ 8.88 акрів доброї доброї землі, хата і стодола, половина землі пічесовий огород, який почне родити слідуючого року, земля добре наводнена. Ціна 4.500 хто заплатить все готівкою дістане ще 5% опусту. Пишіть до **D. PUCHALSKI, 423 D. St., Marysville, Calif.** 277-79

ЕКСТРА!

З важної причини спродається пекарня з будинками, дуже добра нагода для нашого чоловіка, бо на 1,600 українських родин нема української пекарні. Готівки потреба $6.000. Голоситись до: **А. ФИЛИПЧАК, 204 S. Wilbur Ave., Syracuse, N. Y.**

ПОТРІБНО КРАВЦІВ

до мужеської роботи. Стала праця, платня після умови 79
A. PASICHNYK
218 E. 6th St., New York City.

ВІН НЕ ХОТІВ ПЛАТИТИ $1.00 ЗА ТУЗІН ЯЄЦЬ.

Тепер його родина їсть свіжі яйця з своєї власної курячої фарми і має свою огородовину та мешкає у власній хаті в NEW BRUNSWICK, N. J.

Ви також можете мати одну з сих малих курячих фарм 10.000 квадратових фітів за $269, платячи $50 згори, $5.00 місячно. 5 мінут до міста і близько 50 великих фабрик. — Приходіть або пишіть до Owner **HAMILTON, 53 Park Row, Room 910, N. Y. C.**

ШАЛЯН

На днях отрималисьмо з краю хустини і шалянову матерію в цвіти, слідуючі кольори: чорна з червоними цвітами, біла, зелена, сина, червона ясна і темна, всі кольори з цвітами, широка 22 цалі, оден ярд коштує $2.50. — Хустка шалінова в цвіти з френзлями, 58x58 інчів, ціна $15.00. Хустка шалінова з френз., 38x38 інч., ціна $8.00. Хустка шалінова з френз., 30x30 інч., ціна $5.00. Хустка шал., без бренз., 27x27 інч., ціна $2.25. Хустина з шовковими пасками, 27x27 інч., ціна $2.00. Хустина пів шалінова, 27x27 інч., ціна $1.50. Зимовий шаль з доброї волочки, 20x60 інч, ціна $2.00.

Замовлення враз з належитістю слати на адресу:
UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ВІДРОДЖЕННЯ

роман Льва Толстого, переклав Вас. Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання.

Три частини в двох томах.

Брош. $2.25, опр. $2.75.

Замовлення посилайте до:
„SVOBODA",